

Robert Fabbri

Vespasianus

V

Heersers van Rome

Karakter Uitgevers B.V.

PROLOOG

BRITANNIA, MAART, 45 N.C.

De mist was zo dicht dat de *turma* van tweeëndertig ruiters slechts stapvoets kon rijden. Het snuiven van de paarden en het rammelen van de harnassen werden gedempt, alle geluiden werden opgeslokt door de grijze deken die de kleine legereenheid omhulde.

Titus Flavius Sabinus trok zijn vochtige mantel strakker om zijn schouders en vervloekte in stilte het akelige noordelijke klimaat en zijn directe meerdere, generaal Aulus Plautius, bevelhebber van de Romeinse invasiemacht in Britannia, die hem onder zulke omstandigheden had ontboden voor instructies.

De oproep had Sabinus verrast. Toen de bode, een tribuun van Plautius' staf, de voorgaande avond met een plaatselijke gids was aangekomen in het winterkamp van de Veertiende Gemina bij de middenloop van de rivier de Tamesis, had hij verwacht dat die het definitieve bevel voor de veldtocht van het aankomende seizoen bij zich had. Hij vond het vreemd dat Plautius hem had opgedragen bijna tachtig mijl zuidwaarts te reizen voor een bespreking in het winterverblijf van de Tweede Augusta, het legioen van zijn broer Vespasianus, want een maand geleden waren de legaten van alle vier de legioenen in de nieuwe provincie nog bijeengekomen met hun generaal in diens hoofdkwartier in Camulodunum.

Zoals te verwachten was had de tribuun, een jongeman van tegen de twintig die Sabinus in de twee jaar sinds de invasie alleen gezien en niet gesproken had, hem niet kunnen vertellen waarom deze bespreking was ingelast. In de vier jaar die hij als tribuun in Pannonia en Afrika had doorgebracht, had hij zelf ook zelden informatie gekregen van zijn meerderen. Een uit de ridderstand afkomstige krijgtribuun

met een smalle streep op zijn tuniek had de laagste officiersrang in het leger en diende geen vragen te stellen maar slechts te gehoorzamen. De rol die de jongeman bij zich had gehad was verzegeld geweest met het persoonlijke zegel van Plautius, en dus had Sabinus weinig anders kunnen doen dan vloekend gehoor geven aan het bevel. Aan ongehoorzaamheid of onwilligheid had Plautius een broertje dood.

Nadat hij met tegenzin het bevel over de Veertiende Gemina had overgedragen aan Gaius Petronius Arbitrator, zijn onlangs gearriveerde tribuun met brede streep, was Sabinus met zijn geleide, de krijgstriebuun en diens gids die ochtend in zuidelijke richting vertrokken. Het was helder geweest en het beloofde een zonnige maar frisse dag te worden. Pas toen ze in de voormiddag begonnen waren aan de klim naar de vlakte die ze nu overstaken, was de mist opgekomen.

Sabinus keek naar de lokale gids, een blozende man van middelbare leeftijd die rechts van hem op een gedrongen pony reed. Hij leek zich nergens druk om te maken. 'Kun je in deze mist de weg nog wel vinden?'

De gids knikte, zijn lange hangsnor zwaaide heen en weer onder zijn kin. 'Dit is het land van mijn eigen stam, de Dobunni. Ik ging hier al op jacht toen ik net had leren paardrijden. De vlakte is nogal plat en saai, maar als we naar het zuidzuidwesten blijven rijden komen we vanzelf op het grondgebied van de Durotriges, achter de voorste Romeinse linie. Morgen moeten we dan nog een halve dag rijden naar het legerkamp aan de kust.'

De man had geen enkel ontzag voor zijn rang getoond, maar dat liet Sabinus koud en hij keerde zich naar de jonge tribuun die links van hem reed. 'Vertrouw je hem, Alienus?'

Op het jeugdige gezicht van Alienus verscheen een eerbiedige frons. 'Volledig. Hij heeft mij linea recta en zonder enige aarzeling naar uw kamp geleid. Ik snap niet hoe hij het voor elkaar krijgt.'

Sabinus nam de jongeman op en kwam tot de conclusie dat zijn mening er niet toe deed. 'We slaan hier ons bivak op.'

Geschrokken draaide de gids zich naar Sabinus. 'We kunnen vanavond niet hier op de vlakte blijven.'

'Waarom niet? Wat maakt het uit of we hier in een vochtige kuil liggen of een stuk verderop?'

'Niet hier. 's Nachts dwalen hier de geesten van de Dolende Doden,

die op zoek zijn naar een lichaam dat hen terug naar onze wereld kan brengen.’

‘Lariekoeek!’ De brandie van Sabinus werd lichtelijk getemperd door het feit dat hij bij hun vertrek geen gepast offer had gebracht aan zijn beschermgod Mithras, want in het legerkamp van de Veertiende hadden ze geen goede stier gehad en hij had genoeg moeten nemen met een ram, waardoor hij met een onbehaaglijk gevoel de poort uit was gereden.

De gids hield voet bij stuk. ‘Over een uur of twee zijn we bij het einde van de vlakte en steken we de rivier over. Dan achtervolgen de doden ons niet meer, ze kunnen het water niet over.’

‘Afgezien daarvan, generaal Plautius was onverbiddelijk, we moeten morgen in de voormiddag bij hem zijn,’ merkte Alienus op. ‘We moeten dus zo lang mogelijk doorgaan.’

‘Die Dolende Doden staan je niet erg aan, tribuun?’

Alienus sloeg zijn ogen neer. ‘Dat is zacht uitgedrukt, heer.’

‘Misschien dat je wat manhaftiger wordt als je ze een keer ontmoet.’

Alienus reageerde niet.

Sabinus keek achterom. Hij kon nog net de achterhoede van de kleine colonne zien, want de mist was iets minder dicht geworden. ‘Goed, dan rijden we door, niet omdat we de doden vrezen, maar omdat we niet te laat bij de generaal willen komen.’ De angst van Alienus kwam Sabinus mooi uit, zijn bijgelovige kant was namelijk even bang voor het bovennatuurlijke als zijn nuchtere kant voor Plautius, die laaiend kon worden wanneer hij lang moest wachten, maar nu kon hij zonder gezichtsverlies zijn bevel intrekken. Ze mochten natuurlijk niet denken dat hij enige waarde hechtte aan de talrijke verhalen over de spoken en geesten die dit eigenaardige eiland zouden bevolken, maar het idee van de Dolende Doden stond hem niet aan, en het idee dat hij de nacht in hun rijk moest doorbrengen al helemaal niet. Tijdens zijn verblijf op dit noordelijke eiland had hij aardig wat van zulke verhalen gehoord, in ieder geval genoeg om te denken dat er een kern van waarheid in zat.

Vanaf de val van Camulodunum en de overgave van de stammen in het zuidoosten van Britannia, inmiddels achttien maanden geleden, had Sabinus de Veertiende Gemina en de bijbehorende hulptroepen gestaag laten oprukken naar het oosten en het noorden. Plautius had

hem bevelen het centrale laagland stevig in handen te nemen, terwijl de Veertiende Hispana oprukte naar de oostkust en de Tweede Augusta van Vespasianus naar het westen, in de strook tussen de Tamesis en de zee. Het Twintigste Legioen werd achter de hand gehouden, dat moest het veroverde terrein beveiligen en klaarstaan om in actie te komen zodra een ander legioen in moeilijkheden kwam.

Er zat weinig schot in de opmars, want de lokale stammen hadden geleerd van de fout van Caratacus en zijn broer Togodumnus, die kort na de Romeinse invasie massaal in de aanval waren gegaan omdat ze dachten de vijand met hun troepenovermacht te kunnen terugdringen, maar die tactiek had rampzalig uitgepakt. Bij hun poging de Romeinen bij de rivier de Afon Cantiacii een halt toe te roepen verloren ze in twee dagen veertigduizend man, onder wie Togodumnus. In het zuidoosten van het eiland was het moreel gebroken en de meeste Britanniërs gaven zich kort daarna over. Maar Caratacus niet. Hij was met meer dan twintigduizend man naar het westen gevlucht en werkte als een magneet op iedereen die niet voor de Romeinen wilde zwichten.

Vanuit het westen stak een wind op die de mist deed opwerpen, waardoor rechts van Sabinus het zicht tijdelijk verbeterde. Hij rechte zijn rug, opgelucht dat ze iets verder konden zien, al ging het maar om een paar passen. Hij richtte een gebed tot Mithras en vroeg hem zijn licht te laten stralen in de duisternis van dit in mist gehulde eiland en hem te helpen om... Vanuit zijn ooghoek zag hij iets bewegen, hij draaide zijn hoofd ernaartoe maar het was te laat, de wind had de mist alweer terug gezogen, en twijfel nam bezit van hem: had hij écht iets gezien, of werd zijn verbeelding geprikkeld door de spookverhalen die hij zo moeilijk uit zijn gedachten kon bannen, de verhalen waarnaar je wel móést luisteren?

Gedurende de twee maanden waarin Plautius om politieke redenen een gedwongen pauze inlaste en ten noorden van de Tamesis moest wachten op keizer Claudius, zodat die na de val van Camulodunum met de eer en glorie kon gaan strijken, was de Veertiende Gemina in westelijke richting langs de rivier opgerukt. In die periode hoorde Sabinus de eerste verhalen van zijn officieren over vreemde verschijningen en bovennatuurlijke gebeurtenissen. De legionair die halfdood was aangetroffen, gevild maar nog in uniform gehuld, had vlak voor het uitblazen van zijn laatste adem gesproken van demonen die het vlees

van zijn lijf zogen. Een tweede legionair was doodgebloed, ofschoon nergens op zijn lichaam een wond was gevonden waaruit het levenssap liep dat vlak bij de soldaat wegsijpelde. Geregeld werden er spookachtige figuren in lange gewaden waar een onnatuurlijk schijnsel vanaf straalde gesignaleerd, vooral bij de eeuwenoude grafheuvels en talrijke stenen en houten monumenten die samen met de heilige bossen het middelpunt van de barbaarse Britannische godsdienst leken te vormen.

Aanvankelijk weet Sabinus dit aan de sterke fantasie van bijgelovige soldaten, maar toen zijn legioen na het vertrek van Claudius, aan het begin van de laatste maand van het oorlogsseizoen, onder zijn aanvoering verder landinwaarts trok, voelde hij iets waarvan hij zich elders nooit bewust was geweest. Dat – en het tergende huilen en schreeuwen van onzichtbaren in de nacht – had hem ervan overtuigd dat er een macht was die hij niet begreep, een kracht die verbonden was aan het land waar hij, hoezeer hij ook beschermd werd door het licht van zijn god Mithras, een indringer was.

Het jaar daarop trokken zijn troepen langzaam verder landinwaarts, veroverden de ene heuvelvesting na de andere en moesten hun mannetje staan tijdens de gevechten met de krijgers van Caratacus, die aanvallen op hun aanvoerlijnen uitvoerden en hun colonnes in hinderlagen lieten lopen. Hoe dieper ze het land in trokken, hoe sterker werd zijn gevoel van onbehagen, en hij was haast opgelucht toen hij zijn manschappen aan het einde van het seizoen terug kon sturen naar het zuiden, naar hun winterkamp aan de Tamesis. Vorige maand nog had hij de kwestie besproken met Vespasianus, toen de legaten in Camulodunum met Plautius hadden overlegd over de veldtocht van het volgende seizoen, maar zijn broer had zijn angsten afgedaan als soldatenpraat. En toch had Sabinus in de ogen van Vespasianus iets gezien wat hem deed vermoeden dat hij met een soortgelijk onbehagen kampte.

Sabinus probeerde zijn bezorgdheid terzijde te schuiven terwijl de colonne langzaam over de met bosjes taai gras bezaaide vlakte reed. De wind wakkerde aan en blies de mist in flarden alle kanten op, waardoor het zicht zo nu en dan goed genoeg was om een stuk vooruit te kijken, maar een ogenblik later blies een volgende vlaag het gat in de mist alweer dicht.

Om zijn gedachten weg te voeren uit de bijgelovige diepte waar ze door de griezelige omstandigheden in waren verzonken, keek Sabinus

opzij naar Alienus en nam hem goed op. Hij zag de licht blozende wangen en de enigszins stompe neus en concludeerde dat hij, in weerwil van zijn vrij smalle gezicht, Keltisch bloed moest hebben. Dat zou meteen zijn familienaam verklaren: Alienus, ofwel vreemdeling. Maar goed, van welke familie uit het noorden kon je dat niet zeggen? En gold dat ook niet voor families uit het midden van Italië? Van zijn eigen volle gezicht en klompneus zouden ook maar weinigen zeggen dat die klassiek Latijns waren. ‘Komt jouw familie uit het noorden van Italië, Alienus?’

‘Huh?’ De jonge tribuun knipperde met zijn ogen alsof hij ontwaakte uit een dagdroom. ‘Het spijt me, ik heb u niet gehoord. Wat zei u?’

Sabinus herhaalde zijn vraag.

‘Nee. Mijn familie komt uit het zuidelijke kustgebied van Britannia. Ik ben de kleinzoon van Verica, koning van de verenigde stammen van de Atrebatens en de Regni. Voor Britanniërs heet ik Verica, net als mijn grootvader.’

Sabinus was verbaasd. ‘Je spreek vloeiend Latijn.’

‘Dank u. Mijn grootvader vluchtte vijf jaar geleden naar Rome nadat Caratacus hem had beroofd van zijn koninkrijk, en hij nam mij mee. Zoals alle Britannische prinses in het zuiden had ik goede Latijnse lessen gehad, zodat ik de taal al gauw vloeiend sprak.’

‘En Claudius heeft je het burgerschap toegekend?’

‘Ja, en het ridderschap. Ik nam de naam Tiberius Claudius aan en voegde daar de familienaam Alienus aan toe omdat ik het leuk vond, en zodoende werd ik een Romein, zoals mijn grootvader wilde. Generaal Plautius verleende hem een gunst door mij op te nemen in zijn staf, zodat ik me omhoog kon werken en misschien zelfs senator kon worden. Dan zou ik de eerste Britanniër zijn die dat lukte.’

Sabinus gaf met een knikje aan dat deze zeer Romeinse ambitie zijn goedkeuring kon wegdragen. ‘Het speet me te horen dat Verica is overleden. Een maand geleden, als ik het wel heb?’

‘Hij was oud en wist dat hij ging sterven. Hij blikte zonder spijt terug op het leven. Hij had zijn koninkrijk teruggewonnen, was door de Romeinen benoemd tot vazalkoning en had met zijn neef Cogidubnus een sterke opvolger geregeld.’

‘Waarom niet zijn kleinzoon?’

Alienus glimlachte. ‘Hij zei dat ik te jong was, het volk zou mij niet

accepteren, en daar heb ik begrip voor: een negentienjarige die vijf jaar niet door zijn volk gezien is en dan ineens de scepter gaat zwaaien? Bovendien wordt Cogidubnus beschouwd als een man die zich niet door Rome liet knechten, al kreeg het rijk hem ten slotte toch op de knieën. Terwijl ik word gezien als een man die zich vrijwillig aansloot bij het Romeinse leger.'

'Dus je gaat naar Rome als je...' Een verkwikkende windvlaag verdreef even de mist die hen omringde en ontsluisde een grafheuvel op nog geen tien passen links van hen. Sabinus' adem stokte. Een ogenblik later blies de wind de nevel terug en werd het graf weer aan het zicht onttrokken, maar het beeld stond al op zijn netvlies gebrand.

Vanuit de colonne achter hem steeg een benard gemompel en gefluister op – hij was duidelijk niet de enige die het onheilsteken gezien had. Toen hij een blik achterom wierp, zag hij een flink aantal mannen met hun rechtervuist hun duim omklemmen en op de grond spugen om het boze oog te weren. *Decurio* Atilius riep zijn mannen blaffend tot de orde, maar de schade aan het toch al kwetsbare moreel was aangericht en ze wierpen nerveuze blikken in de golvende, dunner wordende mist, beducht voor het volgende dat ontsluit zou worden. Van de Romeinen leek het alleen Alienus weinig te deren dat ze zo dicht langs de grafheuvel reden, wat Sabinus vreemd vond, omdat hij wel een instinctieve afkeer had gehad van een langdurig verblijf in de nabijheid van de Dolende Doden.

Deze gedachte werd verdreven toen er recht voor hen opnieuw een gat in de mist viel. Zijn hart sloeg over. Op hun pad was het been van een reus verschenen, massief en breed, alsof de kolos een stap in hun richting had gedaan en zijn been daar net had neergezet, hoewel de grond niet had getrild en er geen dreunende voetstap had geklonken. Vervolgens doemde al even geruisloos vanuit de nevel het tweede been op. Geschrokken trokken de mannen aan hun teugels, waardoor veel paarden steigerden en met hun gehinnik de stilte doorbraken. Sabinus keek ontsteld op, het onderste deel van het bovenlichaam werd zichtbaar, maar de reus was nog vanaf zijn middel in mist gehuld. Aan weerszijden van zijn benen doemde nog een been op: tegenover hen stonden minstens drie van zulke kolossen.

Sabinus trok zijn zwaard en keek achterom. 'Atilius, vorm twee linies. Blijf bij elkaar!' bulderde hij naar zijn *decurio* terwijl de paniek onder

de mannen toenam. Toen hij zich weer omdraaide naar het gevaar viel zijn mond open. De wind nam toe in kracht, er werden nog meer benen zichtbaar, die alle vast bleken te zitten aan een lang onderlijf dat niet van vlees en bloed was maar van steen: reusachtige rotsblokken die in menselijke vormen waren gehakt. Het drong tot Sabinus door dat hij naar een monument keek, een stenen monument, het grootste dat hij ooit gezien had.

Hij maande zijn paard tot kalmte en draaide zich naar zijn gids, maar die bleek weg te zijn. ‘Verdorie! Alienus?’ Ook de jonge tribuun was spoorloos. Achter hem slaagde de decurio erin de orde enigszins te herstellen. Toen zag Sabinus links twee paarden weggalopperen door de mist. Terwijl ze uit zicht verdwenen doemden er lichtgevende figuren op die op hen afkwamen en dan wel, dan niet zichtbaar waren. De rillingen liepen hem over de rug, de beweging die hij eerder had waargenomen was niet de vrucht van een tomeloze fantasie geweest. Hij keek naar de andere kant. Talloze ongrijpbare figuren tekenden zich vaag af in de oplossende mist, ze leken over de omsluitende grond te zweven, recht op hen af.

Ze waren omsingeld.

Toen de eerste slingerstenen van weerszijden de turma troffen, voelde Sabinus een ongerijmde opluchting: ze werden niet belaagd door Dolende Doden, maar door echte, levende mensen die bestreden en gedood konden worden.

Er klonken kreten van pijn, niet van mensen, maar van dieren. De slingeraars richtten laag, op de benen van de paarden. Sabinus beseftte dat de aanvallers hen niet wilden vermoorden, ze wilden hen gevangen nemen.

‘Atilius!’ brulde Sabinus en hij richtte zijn zwaard naar het noorden, de richting vanwaaruit ze gekomen waren. ‘We moeten gegroepeerd door ze heen rijden, anders lukt het nooit.’

Atilius schreeuwde tegen zijn mannen dat ze moesten draaien. Het kostte de turma grote moeite om in formatie te blijven, want van links en rechts regende het stenen. Er lagen al vijf paarden met een verbrijzeld been op de grond, kronkelend van de pijn. Hun berijders schreeuwden en probeerden achter op het paard van een strijdmakker te klimmen. Er stortten nog twee paarden met zwiepende benen ter aarde, de ene ruiter werd weggeslingerd, de andere werd verpletterd en bleef roer-

loos liggen, met zijn hoofd in een vreemde hoek. De uit het zadel geworpen man krabbelde overeind maar werd vrijwel meteen weer tegen de grond gesmeten. Hij loeide van pijn en met maaierende armen zakte zijn bovenlijf neer op zijn onderbenen; op de plek van zijn neus was nog slechts een bloederige brij te zien.

Sabinus dreef zijn paard voorwaarts. ‘Volg mij!’ Hij zette zijn paard aan tot handgalop, wat op dit ruige terrein niet zonder gevaar was. De overgebleven manschappen volgden hem met getrokken *spathae* – hun lange cavaleriezwaarden – zodat ze zich al houwend een weg konden banen door hun belagers, die nu op nog geen vijftig passen bij hen vandaan waren.

Er regende weer een salvo slingerstenen op hen neer, zes paarden stortten voorover ter aarde, hun neuzen ploegden zich door het gras nadat ze door hun verbrijzelde voorbenen waren gezakt. Hun berijders schreeuwden naar hun strijdmakkers dat ze hen niet moesten achterlaten. Maar hun smeekbedes waren vergeefs.

Er zoefde een steen langs Sabinus’ knie: de slingeraars richtten nog steeds laag. Hij zette zijn hakken in de flank van zijn paard en sloeg met de platte kant van zijn zwaard op de achterhand, waarna het dier in volle galop ging. De slingeraars draaiden zich om en kozen het hazenpad. Sabinus’ hart ging als een gek tekeer, mede door deze hoopgevende ontwikkeling. Maar juist toen hij dacht dat ze hun belagers onder de voet zouden lopen, dook er een nieuw gevaar op: een dubbele linie met speerdragers die zich verborgen hadden gehouden, maar die zich nu oprichtten en op één knie gingen zitten. Ze hadden lange, van esenhout vervaardigde speren die ze normaal gesproken gebruikten voor de zwijnenjacht. Ze drukten de achterkant in de grond en richtten de bladvormige ijzeren punt naar de borst van de paarden.

De mannen hadden geen tijd om te reageren en de turma boorde zich in de stekelige heg van geslepen ijzer. De punten doorkliefden de gespannen paardenspielen, sneden knarsend door beenderen en gleden ten slotte de holte in waarin de vitale organen zaten. Het bloed, dat door de grote, zwoegende harten onder enorme druk was gezet, spoot met volle kracht uit de afschuwelijke borstwonden van de paarden, die werden gespietst en door hun grote snelheid pas tot stilstand kwamen tegen het ijzeren dwarsstuk achter op de shaft, die kromboog onder het gewicht van het trillende beest.

Sabinus werd naar voren geslingerd en landde op de nek van zijn paard. Zijn helm met rode pluim vloog tollend over de vijandelijke linie. Een tel later werd hij teruggeworpen door het gewonde dier, dat gillend van pijn steigerde, de speer losrukte uit de handen van de met bloedspatten besmeurde vijand en, doordat hij zich getergd omdraaide, de schedel van de man naast hem verbrijzelde.

Nadat hij met een smak op zijn rug was geland, had Sabinus nog maar net de tegenwoordigheid van geest om opzij te rollen toen het stervende dier in elkaar zakte en met grabbelende benen achterovertuimelde, alsof het tot het einde aan toe probeerde te galopperen.

Sabinus werkte zich snakkend naar adem op zijn knieën en voelde zijn hoofd kraken. Er scheerde een wit licht door zijn gezichtsveld. Terwijl hij buiten westen raakte, drong tot hem door hoe wrang en ironisch het was dat hij in de val was gelokt door een spion die zichzelf voordeed als een Romein genaamd 'Alienus'.

Het was een kreet die Sabinus weer bij bewustzijn bracht: een angstkreet, geen kreet van pijn. Hij opende zijn ogen maar zag slechts dikke, grove grassprietten. Hij lag op zijn buik, zijn handen waren samengebonden op zijn rug. Zijn hoofd bonkte. De kreet stierf weg en maakte plaats voor een brommend gezang.

Hij probeerde zich op zijn zij te werken, maar voelde dat zijn maag zich omdraaide en vervolgens samentrok. Het waterige braaksel spetterde op het gras, de zure smaak bleef hangen op zijn tong en de geur, die hij opving toen het zijn neusgaten uit liep, werkte op zijn maag en deed hem nogmaals kokhalzen.

Snel en oppervlakkig ademend draaide hij zich op zijn rug en spuugde het laatste beetje van het stinkende overgeefsel uit. De mist was weggetrokken en de zon ging onder. Hij hief zijn hoofd, hij was in het monument. Hij zag vage gestalten rondlopen. Het geschreeuw begon weer, overstemde het gezang. Een van de gestalten hief een arm, hield die een ogenblik in de lucht en zwiepte hem vervolgens neer. Het geschreeuw hield meteen op, maakte plaats voor een langdurig schrapend gegorgel en ten slotte stilte.

Hij voelde het opeens koud worden. Nu zijn ogen zich hadden aangepast, kon hij de gestalten beter zien. Ze waren vies. Hun haar hing in klitterige slierten tot halverwege hun rug. Hun in strengen gedraai-

de baard was even lang. Hun gewaad, dat misschien ooit wit was geweest maar er nu uitzag alsof de schimmel er jarenlang op had mogen woekeren, reikte tot aan hun enkels, had lange mouwen en werd enigszins in vorm gehouden door een riem.

Sabinus huiverde en liet zijn hoofd kermend op het gras vallen. Als er iets was wat hij meer vreesde dan de geesten van dit land, dan waren het wel hun dienaren: de druïden.

‘Ah, u bent wakker, legaat,’ klonk het opvallend vrolijk.

Sabinus draaide zijn hoofd en zag Alienus aankomen. ‘Gore verrader!’

‘Dat zou ik niet willen zeggen. Een verrader is iemand die zijn eigen volk verraadt. Daarvan kunt u mij niet beschuldigen, ik ben een prins van de Atrebates.’ Alienus hurkte naast hem neer. ‘Niet iedereen heeft het hoofd gebogen voor Rome, zoals mijn lafhartige grootvader of mijn verwaande neef, die mijn eerstgeboorterecht heeft gestolen en nu in mijn plaats heerst. Zij hebben schande gebracht over mijn volk. Caradoc, of Caratacus, zoals jullie hem noemen, mag dan een vijand van mijn volk zijn geweest, hij verzet zich in ieder geval wel tegen de indringers. Hij is onze bloedverwant en wil onze gewoonten en onze god behouden, en daarom verdient hij onze steun wanneer hij jullie probeert terug te drijven naar zee.’

‘Zodat jullie je gekibbel op de rand van de wereld kunnen voortzetten?’

‘Voor jullie is het misschien de rand van de wereld, voor ons is dit eiland de hele wereld, en vóór jullie komst waren wij vrij om te leven naar onze eigen wetten en gebruiken. Kunnen jullie het ons kwalijk nemen dat we dat zo willen houden?’

‘Nee, maar erg praktisch is het niet.’ Sabinus huiverde weer, zijn tenen waren ijskoud. ‘Rome zal hier niet meer weggaan, en met dat streven zullen jullie veel mensen de dood in jagen.’

‘Niet nu wij u hebben.’

‘Wat bedoel je?’

‘Vandaag is de lentenachtevning. De paar overlevenden van uw geleidetroepen hebben de altaren van onze goden bevochtigd met hun bloed ter ere van deze dag, maar u niet. U was het die wij kwamen halen. We wisten dat we u voor het begin van de veldtocht in handen moesten zien te krijgen. Anders zou u de oproep van Plautius niet geloofd hebben.’

Tandenklapperend voelde Sabinus een rilling door zijn benen omhoogtrekken. ‘Hoe heb je zijn zegel vervalst?’

‘Als je toegang hebt tot documenten waarop dit zegel nog gaaf is, is dat niet zo moeilijk. U hebt drie maanden om erachter te komen.’

‘Waarom zou ik? Waarom doden jullie me niet meteen?’

‘O, daarvoor bent u te kostbaar. Dat zou zonde zijn. De druïden hebben besloten dat het meest overtuigende offer aan de goden namens Caratacus, teneinde hem te sterken in zijn strijd, een Romeinse legaat is.’ Alienus trok zijn wenkbrauwen op en wees met een scheef glimlachje naar Sabinus. ‘En die legaat bent u.’ Hij knikte naar de druïden in het oranjegele licht van de ondergaande zon, dat door twee bogen van het monument precies op het altaar viel. ‘En Myrddin, de hoofd-druïde, die er verstand van heeft, heeft bepaald dat de gunstigste tijd en plaats voor dat offer de zomerzonnwende in het bos van de heilige bronnen is.’

Sabinus keek naar de zingende druïden en beseftte dat de zon hun harten niet verwarmde en dat de groep een ijzige, van boosaardigheid vervulde kracht uitstraalde, een kilte die hem als een reeks ijsskoude ademtochten bekreop, maar die Alienus blijkbaar niet deerde. Sabinus’ gedachten kwamen steeds langzamer, hij was niet meer in staat een vraag te formuleren. Zijn ogen vrozen dicht. Met een laatste krachtsinspanning spuugde hij een paar druppels speeksel vermengd met braaksel in het gezicht van de spion. ‘Dan ben ik al weg. Mijn broer komt me halen.’

Alienus veegde met de bovenkant van zijn hand zijn wang af en glimlachte stoïcijns. ‘Wees gerust, Myrddin wil juist dat ik ervoor zorg dat hij komt en dat hij zijn verdoemde legioen meeneemt. U zult het toch met me eens zijn dat twee legaten veel meer indruk maken dan één, een beter offer dan twee broers is er niet als je wilt dat de goden het leger dat Caratacus nu verzamelt gunstig gestemd zijn. En Myrddin krijgt altijd alles voor elkaar.’

Er trok een wit waas over Sabinus’ ogen toen de kilte doordrong tot zijn hart, hij voelde dat een boze tegenwoordigheid hem wegtrok uit zijn bewustzijn en hij schreeuwde tot verdovens toe. Er kwam alleen geen enkel geluid over zijn bevroren lippen.